

na posamne premoženja, bi bil račun za nas gotovo neugoden. Tu bi stopili bolj zaščitni, blizu zadnje stopnje. Vse premoženje v Avstriji brez Ogrske, Hrvaške in Bosne, šteje na dobrih sto milijard kron vrednosti; na posameznega človeka pride torej okroglo 3400 K. Potemtakem bi moralo znašati vse slovensko premoženje nekako 4,420 milijonov kron. Niti polovico tega v resnici ne dosega; pri nas ni ne velikih mest, ne ogromnih obrtnih podjetij, nego v prvi vrsti le zemlja, draga srcu, dragocena po krvi, ki se je prelila zanjo, po znoju, ki je rodovom sto in stoletja obilaval čelo, ko so jo obdelovali, po denarni vrednosti pa skromna, kakor je bil v vrsti stanov do zadnjega časa skromen in na stran potiskan stan, ki jo neguje in varuje.

In ko bi zopet še eno plat našega življenja s številkami dognali, ko bi preiskali, kako je premoženje pri nas razdeljeno, bi našli zopet, da smo na enem prvih mest, če ne najbolj spredaj. Velikih bogatinov domača nič, popolnih revežev malo; ljudi, ki si počestno služijo svoj kruh s svojimi rokami, ali z umom, in drugih s skromnim premoženjem, ki z njim kot kmetje ali obrtniki preživljajo sebe in družine — ogromna večina. Napredujemo na vseh plateh, toda Bog daj, da bi bilo to napredovanje enakomerno za vse, ne samo za eno ali drugo vrsto vse, za druge malo ali nič. Ko nam zazvone zvonovi po naših planinah in poljanah o miru in se vrnejo naši junaki domov, naj nam prinesejo s seboj tiste vzajemne in neustrašne požrtvovalnosti, ki so jo tako sijajno izkazali v ognju in krvi. S tem nam bo zagotovljen še daljni napredek.

Želimo si vsi ohraniti svoje duševno in telesno zdravje, vero, vestnost in bratsko ljubezen. Vsem nam pa živi v dušah — četudi marsikomu nezavestno — globoko resnična misel, da nam je to nemogoče, da je vse naše tako lepo se razcvitačo narodno življenje ubito, če ne ostanemo naslonjeni na veliko, močno državo, ki jo imamo in ki jo branimo v svoji Avstriji. Tisti Srb v švicarskem listu ima prav!

Dr. Krek.

Žrmlje in mlini.

Posestnik z dežele nam piše:

Kaj vendar vojska vsega ne prinese! Žrmlje so stale vedno pozabljene od zunanjega sveta kje v kotu. Gospodarka se od časa, ko se je pričelo mletje z žrmljami — t. j. doba, ki gotovo sega v prazgodovino — ni zmenila za to domače orodje. Financiarji so dosedaj sicer skrbno nadzorovali ravnanje z žganjskimi kotli, iskali na vrtovih in njivah, če ni kak tobak med cveticami in krompirjem, orožniki so iskali puške divjih lovcov in v zadnjem času skrite in zamolčane zaloge žita, a za žrmlje se živ krst ni zmešnil. In kakor pride sedaj v vojski marsikaj do veljav, kar se je poprej zametavalo, tako so se naše oblasti spomnile tudi pozabljenih žrmlj, katere se sedaj popisujejo. Nekateri pravijo, da bodo financiarji žrmlje zapečatili kakor žganjske kotle, drugi zopet, da bo vlada naložila davek na domače mline in žr-

mlje, kakor svoj čas na avtomobile itd. Mnogo nejasnega se govori tudi o mlinih. Uradni razglasi, ki so nabiti po občinah, so tako nerazumljivi, da kačar prečitam tak razglas, vem ravno toliko kot tedaj, ko sem ga prišel čitati. Edino naš „Slovenski Gospodar“ nam še v poljudni besedi raztolmači vse uradne naredbe in odloke, ki zadevajo nas kmete. Prosim torej, da bi nam uredništvo tudi glede žrmlj in mlinov pojasnilo, kako se bo cela zadeva uredila.

Odgovor: Res je, da se v nekaterih okrajnih glavarstvih popisujejo žrmlje. Občani so dolžni, jih naznaniti. Nihče pa ne namerava žrmlj zapečatiti, odpraviti ali naložiti davka na nje. Na žrmljah se bo tudi odsej lahko mlelo gotovo množino zrnja, a se bo moralo pri občini poprej natančno naznaniti, koliko zrnja se namerava na domačem mlinu zamleti. Kadar boš pa hotel peljati žito v mlin, boš tudi moral iti k občini po karto za mlin. Dotična karta, ki jo mora glavarstvo potrditi, se izdaje vedno le za dva meseca, torej šestkrat na leto. Mlina si odsej ne smeš več po svoje izbirati, ampak ti bo okrajno glavarstvo predpisalo, kam boš vozil v mlin. Paziti pa moraš, da boš svoje karto za mlin tekom dveh mesecev res tudi uporabil, ker sicer zgubi veljavo in ti zgubiš pravico do uporabe na karti označene množine žita. Ako pa bi ti mlinar do določenega roka ne mogel zamleti izročenega mu žita, naznani to okrajnemu glavarstvu, da vzame to na znanje. Res pa je, da so se ljudstvu naložile s temi odredbami nova pota, nove pisarije in nove težave. Glede določitve mlinov naj se občine in posamezniki obračajo do okrajnih glavarstev, kakor smo že zadnjič svetovali, sicer bodo im oblasti po svojem predpisovale mline. Naše uredništvo je pripravljeno dati v enakih zadevah potrebna pojasnila.

O domačih mlinih smo dobili od zavednega kmeta iz Slovenskih goric sledeče vrstice:

Človek že res ne ve, ali bi se smejal ali jezil, ko vidi, kaj vse v sedanjih vojski pride nad ubogega kmeta. Kdor je prej moral moko kupovati, da je izhajal s hrano, mora sedaj še precej svojega žitnega pridelka oddati. Gospodje, ki se na kmečke razmere prav malo spoznajo, nam ukazujejo, da naj si na „decimale-tehtnici“ odmerimo moko za vsako osebo na dan. Pa to naj bi se bilo, ker nam itak komisija zrne odmeri. Moramo pač izhajati tako ali tako. Toda kar berem v predzadnjem „Gospodarju“, da se bode namreč celo mletje na domačih žrmljah nadzorovalo, se mi zdi pa naravnost smešno. Prvič nam itak komisija natančno določi, koliko zrnja sme ta ali oni posestnik za svoje ljudi uporabiti. Drugič pa mletje na žrmljah ne gre tako kot pri drugih mlinih, ampak dosti počasneje. Splošno pravijo, da kar človek na žrmljah zdrav zamleje, to potem bolan poje. Ker pa pri mlinu v sedanjem času skoro nikdar ni dobiti moke, posebno kadar je suša in ker je večina pravil mlinarjev v vojaški suknji, zato mora kmet k žrmljam in mleti, da mu teče pot po obrazu, če hoče, da ima sam kaj jesti in ima tudi družini in delavcem kaj dati za pod zobe. Tudi jaz imam neko ropotalo in vem, kako se mora na žrmljah kruh zaslužiti. Zato upamo, da nam oblast mlenja na domačih mlinih ne bo otežkočila, ker bi ne bilo niti umestno, niti potrebno.

Se nekaj bi rad povedal in sicer radi ječmena, katerega bi morali oddati, pa ne za ljubi kruhek, ki ga je dandanes tako malo, ampak za — pivo. Ali ni to vnebovpijoča krivica, variti ječmen za tako nepo-

trebno pijačo, dočim toliko ljudi nima kruha! Ker je letos zelo slaba letina, ne žalimo se Boga s tem, da bi porabili tolike množine zrnja za nepotrebno pijačo, dočim nam bo še kruha primanjkovalo, kakor ga nam že sedaj. Tako mislim jaz kakor tudi moji sosede. Ko bi le kaj pomagalo!

Milo za domačo rabo.

Milo (majla) je kemična spojina masčobe in luga. Vsaka masčoba je za izdelovanje mila dobra — goveji in ovčji loj, svinjska mast, sploh vsaka živalska masčoba in vsa masčoba, ki odpade v gospodinstvu. Tudi olivno, repično, bučno olje, olje iz solnecne, dalje mešanica raznih masčob — vse je za izdelovanje mila pripravno. Masčoba je lahko tudi žarka (žaltova) ter za kaj drugega neporabna. Kdor nima večjih zalog masčobe, naj jih počasi sproti zbira — Lug kakoršneke vrste je za napravo mila dober. Doma se lahko napravi lug iz pepela, najboljši iz bukovega. Da se pa napravi tudi iz pet delov apna in dela sode. Iz pepela napraviš lug, če ga poliješ z vodo ali kropom. Dobro je, če dodaš nekaj živega apna. Postopanje pri napravi mila pa bodi sledeče: Masčoba, ki v gospodinstvu, oziroma gospodarstvu, ni več za rabo (bodisi živalska mast ali olje, pokvarjena ali ne) se naj devlje sproti v kad ali pokončen sod. To mast ali mešanico je treba vedno zalivati z lugom, ki naj bo vedno pripravljen v čeburu, stoječemu toliko višje, da tekočina iz njega lahko odteka v spodnjo kad z mastjo. Lug se dela v čeburu sproti iz pepela in vode; a voda mora pepel vedno pokrivati. Od časa do časa treba vreči v čebur nekaj novega pepela, obenem pa kos živega apna, da ostane lug bolj pereč ali ješek. Kadarkoli damo v kad za masčobo kaj tolshe, spustimo skozi veho v dnu iz čebra na masčobo nekaj luga. Lug in masčoba se v spodnji kadi predelata sama od sebe brez kuhanja v milo, ki je sicer tekoče, a prav porabno za pranje in čiščenje. Če se nabere v kadi več mila, nego ga je treba sproti za dom, pa to tekoče milo osolimo in prekuhamo v trdo milo na sledeči način: V posodo, v kateri hočemo milo kuhati, nalijemo vode, jo močno osolimo, prilijemo tekočega mila in to mešanico kuhamo. Ko se dobro prekuha (treba za to par ur), jo odstavimo, da se ohladi, in posnamemo raz tekočino pene. Te pene so milo. Pene spravimo v posodo, v kateri se dajo topiti, jih razpustimo na ognju in jih vlijemo v drugo primerno posodo, da se shladi in strdijo. Ko se to zgodi, je milo gotovo, in treba ga je samo razrezati v kose in spraviti. Če pridamo mešanici, predno jo kuhamo, nekaj čiste smole ali pa terpentina, je milo lepše barve in bolje za rabo. V gospodarstvih pa, kjer imajo naenkrat po več za kuhanje mila pripravne masčobe, n. pr. kjer pobijejo za dom vola ali kravo, bo pa bolje, ako kuhajo milo iz loja po sledečem navodilu: Na vsakih 10 kg loja vzemi 3 kg živega apna, 23 litrov mehke vode (deževnice ali rečnice), 4 kg sode in 3 kg soli. Iz tega napraviš milo tako-le: Apno spravi v kad, naškropi ga nekoliko z vodo, kad pa zakrij. Po 12 do 20 minutah je apno ugašeno in razpade v prah. Nato stresi apno v sodo. Ko preteče ura, dolivaj v presledkih vodo, mešaj pa neprestano. Nato pusti, da se tekočina ustavi in gošča posede, čisto tekočino, ki je na vrhu in ki je lug, pa pristavi skupno z lojem na ognju. Ta mešanica naj vre 4 do 5 ur, na kar jo z gori navedeno množino soli. Na ostanke mešanice apna in sode nalij iznova 23 litrov deževnice ali re-

zadevo in povrne dvanaajstero vitezom zopet ljudsko postavo na prošnjo sestre.

Mati božja je ravno krmila s svojo roko dvanaajst orlov, ko je prinesel medved kosmati kraljičino pod nebeško palačo.

Splašeni orli so takoj odleteli v sinje višave, zarisali v zraku tri kroge in utonili v oblakih brez sledu.

„Tvoji prošnji bom ugodila, vrnem ti brate, po katerih plakaš, a samo moraš prebiti skušnjo na zemlji in tri leta se kazati nemo! Obljubo storiš pred menoj v tem trenutku na molk in na tiho pokoro, a na usta položi pečat in jih boš nosila tako tri leta, in se ne izdaš ne z besedo ne z jezikom!“

Tako je rekla Prečista Najsvetejša in ji je ukazala vrniti se na zemljo.

Ide tiha kraljičina po zemlji, ide nazaj domov, kjer je ostal oče sam v starem gradu na skali tam visoki.

Prišla je v goščavo ob svitu zore; a z gošče so padli na njo lovski psi in začeli so jo grizti in hoteli so jo raztrgati kakor srno.

V gozdu je ravno bil na lov mlad kralj z velikim spremstvom, čul je lajanje psov, bežal je nitro za glasom in začuden je zagledal mesto zasledovane živali devico na drevesu, katere je drhtela strahu v sredi zelenih vej kot ptiček.

Svojim lastnim očem ni mogel verjeti, komaj je mogel srce v prsih miriti, tako ga je kraljičina očarala in vzljubil jo je ob prvem pogledu. Dvignil je mladenič roke do device v vojah zakrite in je rekel:

„Ali si ti nadzemska lepa prikazen, ali boginja, ki se je zgubila v gozdu, ali si samo posebjeno

bitje mojih sanj? Pridi s tega drevesa v moj objem, za oporo ti polagam svoje srce, a do sroa polagam krono!“

Predno je priplulo solnce na horizont, se je že kralj vračal z lovskim spremstvom, naveličal se je lovske zabave, vodeč s seboj prečudno srno, ki jo je vjel za svoje srce.

In za ženo je hotel vzeti kraljičino, in na svatbo se je pričel pripravljati, a na dvoru so pričeli že mrmrati nezadovoljstva proti bodoči kraljevi ženi — ker niso hoteli imeti neme na prestolu.

Mati kralja je pričela sovražiti molčečo sinovo izvoljenko in ni hotela privoliti na ženitev in ni hotela dati zvezi blagoslova; a da bi popolnoma razdrla ta neljub ji zakon, se je poslužila čarov in neopazena je vspela v kite kraljičine iglo z zakletim ručnikom, ki je imel to lastnost, da je zazibala v trden sen, ki je bil do smrti popolnoma podoben.

Namesto svatovske gostije na dvoru, so začeli pripravljati se na pogreb kraljičine.

V zlato krsto so ji položili telo, z duhtečimi tepimi cveticami so ji poslali, s poročnim pajčolanom so ogrnili spečo in drugi v žalni obleki so jo nesli v les zeleni, na samotno mesto, kjer jo je prvokrat zagledal kralj mladi.

Tam na srebrnih verižicah je obvisela zlata krsta z uspavano kraljičino, na vejah zelenega javorja, ki se je sklanjal nad gozdnim potokom.

Ko je prišel jesenski čas, je gošča zopet se dozvala lajanju psov in bučanju rogov, zopet je prišel sem jeden kralj, a z njim spremstvo pažov in dvorjanov.

Lovili so celi dan do mraka, a ko so se vračali z lovskim plenom ob svitu bakelj, jim je na bre-

gu potoka zlata krsta zabliskala v oči.

Stojijo, gledajo in očem ne verjamejo.

Kralj je postal pod tem čudovitim javorjem, ukazal je odpreti pokrov krste in pri blesku bakelj se je ogledal prekrasno postavo umrle device.

„O ti hudobna, kruta smrt!“ je zaklical kralj ganjen od bolesti in žalosti, „kako si se drznila dvigniti koso na tako lilijo na tej zemski dolini, katero je menda angelj z rajskega vrta presadil na našo zemljo?“

Ves prevzet ji je hotel poljubiti belo čelo in je dvignil lahno mrtvo glavo. Tedaj je kila kraljičine uspavane padla s krste, a zakleta igla ji je zdrknila z jasnih las na zemljo in sen se je zgubil kot pena z mila.

In vzbujena kraljičina je dvignila potom čarov zaprte trepalnice, a kralj jo je z radostnim vsklikom objel in zaklical:

„Poljub moj ti je vrnil življenje, tedaj boš moja, ker sem smrt tvojo premagal!“

In s spremstvom svojih dvorjanov je nesel lepo kraljičino v zlato krsto, kot dete v zibelki, ob veselih spevih in bučanju rogov in ob blesku bakelj skozi v noč šumeči les.

Radost je bila v kraljevem gradu in v stolici kraljevi v ljudstvu, ko se je raznesla vest okrog, da si je gospod izbral družico, vzbujeno po poljubu na tak čudovit način.

Samo mati kraljeva je pokrila svoje čelo v nevošljivosti in je mislila, kako pogubiti svojo nevesto, čez celi dan in noči prečute.

Minilo je ležno dolgo leto srečno, minilo drugo in tretje ravno tako; z vsakim letom je kralj bolj se ljubil svojo ženo, molčečo, čeravno ni besedice z ust slišal. Jedno radost je imel v letu veliko, jedne za-

čnice, zmešaj to brozgo in pusti, da se ustanovi. S čisto tekočino, katero dobiš iz tega, zalivaj milo, ko ga kuhaš. Ko se nabere milo na vrhu v obliki pen, ga posnami in daj v primerni posodi k ognju, da se raztopi, prelij v drugo posodo primerne oblike, v kateri se naj shladi in strdi, potem ga razreži v kose, spravi ga na hladno in ga rabi!

Italijansko bojišče.

Na italijanskem bojišču zadnji čas ni nobenih posebnih sprememb. Iz poročil, ki jih dobivamo iz bojišča na Primorskem, je razvidno, da je italijanska ofenziva ustavljena in da Lah ne more ne proti Trstu in ne proti Ljubljani. Pričakuje se v bližnjih dneh resnega odpora naših čet. Gorica je samo dva kilometra oddaljena od nove italijanske črte. Trst pa 20 km. Naša sedajna fronta gre s hriba Sv. Gabrijele (severno od Gorice), 2 km vzhodno soškega boka pri Solkanu proti jugu čez holme vzhodno Gorice, doseže 166 m visok hrib Sv. Marka pri Sempetru in se ob cesti čez Vrtojho v Vipavsko dolino in gor do Očjega sela, 1 1/2 km vzhodno Dola. Doslej so bili še vsi sovražni napadi na to črto odbiti. Italijanska napadna fronta od Sv. gore do morja je dolga 26 km. Kakor se zdi, se je našim četam vzhodno Gorice že posrečilo napraviti zaporno črto, ki pokaže isto odporno trajno silo, kakor naša na veke nepozabna prva zaporna črta na Doberdobski planoti in ob goriškem mostišču. Na Tirolskem se naši stojijo vedno na črti, ki so jo zavzeli pred dobrim mesecem. Vrše se le manjši boji.

Kako so Italijani zavzeli goro Sabotin.

Najbolj krvavi boji v okolici Gorice so se vršili menda za goro Sabotin. Te boje in junaški odpor naših čet opisuje očividec v nekem italijanskem listu sledeče:

Naša artilerija je vrgla čez 600 granat na goro Sabotin. Granate so učinkovale na vrhu gore kakor na hrušči potres. Glavna množina avstrijskih čet je pa še kljub temu vstrajala v svojih kritjih. Tule krija so ogromni podzemeljski rovi ali galerije, ki se nahajajo pod gorskim vršcem in se raztezajo od ene strani vršca do druge strani. Strmi in sivi vrh gore, višina 602, se je krčevito branila. Na vse pozive, da se naj posadka uda, je odgovorila s strelom iz pušk. Na tem vrhu se je nahajala največja votlina cele gore, v kateri je bila močna avstrijska posadka in poveljstvo gore. Naše (italijanske) čete niso hoteli izgubiti igre, čeprav jim je bilo jasno, da Sabotina skoro ni mogoče zavzeti. Skozi celi dan, celo noč in še drugega dne, ni bilo mogoče priti Avstrijcem do živca. Ko niso vsi ustmeni pozivi, da se naj posadka uda, prav nič izdali, smo spravili mitraljezo na pred vhod v votlino. Strela so padli v temno votlino, toda učinka ni bilo nobenega. Prav gotovo je bila votlina vijugasta in so zadeli strela samo ob kamene. Samo preklinjanje posadke smo slišali. Ker strela ni bilo mogoče priti do cilja, mora pa dim pomagati. Vhod v votlino smo poplaval s petrolejem in

lost vsako leto težko; troje dete mu je že nebo dalo, troje kraljevičev bi že imeli, ko bi vsako, kot utrgani cvet, ne zvenelo ob prsih materinih.

Stara kraljeva mati je iz zavisti do neveste v nuke svoje zastrupljala, a sinu na uho šepetala:

„Veš, kdo je vzrok smrti tvojih otrok? Glej, iz gotovih znakov sem jaz spoznala, da je tvoja žena okrutna čarovnica. Ona izsesuje iz detet svežo kri, na ustah ima krvave sledove! Poglejmo, ko se iz sna prebudi in najdeš madeže, ki pričajo proti nji.“

Kralj se je stresel groze in trepetu. Ni smel tu pri materi svoji sumiti laži, zato je poklical svojo ženo pred sodnike, ki so izrekli težko obsodbo, da je kriva omenjenega zločina.

Stala je žalostna, molčeča žrtev in rekla niti jedne besede, spominjajoča se na obljubo radi rešitve svojih bratov in ni rekla v svojo obrambo nič, dasi ji je srce od boli pokalo, dasi se ji je ustah trgal krič obupa.

Stala je nema kot kip bolesti.

Pod rabeljev neč bi imela položiti glavo! Tako obsodbo so izrekli sodniki in ko so jo izpred sodišča vlekli v pogubo kot detomorilko.

Šla je molčeča in grizla si je ustnice, da ne bi kriknila in obljube zlomila, a ljudstvo je klicalo po poji:

„O glejte, svežo kri se na ustnicah, kri nedolžnih, s katerih je življenje izsesala!“

In padla so prokletstva na glavo obsojene žrtve od sodnikov, zavržene žene od moža, očrnjene neveste od tašče.

A ko so prišli na mesto smrti, je vzel rabelj izpod plašča meč velikanstvi in je bliskovito z njim in s solncu po zraku. Meč je zasijal, kot kača razdraže-

nato zažgali. Plamen je švignil v vodino, kjer je še dalje razsajal. Vsa gora je smrdela tak grozno, kakor če bi ilele velikanske množine s petrolejem polnih cunj. Toda avstrijska posadka v votlini se še tudi sedaj ni hotela udati in se je še brala skozi več ur.

Ob prihodu Italijanov v Gorico.

Zagrebske „Novine“ priobčujejo s fronte: Zanimiv je bil prihod Italijanov v Gorico. Prve Italijane, ki so prišli v Gorico, so naši polovili in pobili. Nadporočnik Vitič se je bil z njimi po ulicah. Ko smo bili mi odšli, so prišli v mesto Lah. Eden na konju je nosil črno zastavo. Nasproti mu je prišlo okrog 30 deklet — „svoji, ki jih je bilo treba rešiti!“ Pa toliko krvi preliti! Govoril sem z nekim vjetim italijanskim stotnikom. Rekel je: „La gente era contentissima“ (ljudje so bili prezadovoljni).

Italijansko topništvo je pozobalo Dalmatince, a Italijane naše puške. Videl sem, kako so fantom od srda silile solze v oči. Da morajo brez najmanjše lastne krivde zapustiti, kar so bili toliko mesecev krvavo branili! Vendar si čul: „Hvala Bogu! Kogar Bog ljubi, tega tudi kara. Se nas je Hrvatov za mesec dni. Niti najmanj se ne bojmo Italijanov. Bog bo pomagal!“ Slišal sem težko ranjene vzdihovati: „A pomagaj nam sinjska Gospa! Pa nam je tudi pomagala, ker ne bi bil ostal drugače od sihnega topništva nihče živ!“ Tako tudi je. To sem videl in slišal nastanko pripovedovati od vojakov, a izkusil sem tudi sam na sebi. Padli sta te dni dve bombi nad menoj in okrog mene. A vsikdar so mi v mislih Suncičeve besede: „Deva vas ščiti in brani, bodite jej vedno udan!“ Dasi sem vedno pripravljen na pot v nebesa!

Včeraj sem šel v bojno črto na pokop padlih junakov. Pridem do vojakov, slonečih ob naperjenih puškah. „Kako je, bratje?“ Eden meni: „Dobro! Na Italijane čakam! Pred seboj vidim smrt. A te se ne bojim. Naj le pride tudi ona, ako je volja božja. Enkrat treba umreti!“ Levo in desno pada tu in tam granata. A tudi krogla iz puške udari včasih v drevo gosto zaraščena gozda. Ugaja mi njegova hladnokrvnost. Dokler je takih, ni strahu pred prodiranjem sovražnika. Taki se ne umaknejo, dokler jim je glava na ramenih. Zavedajo se svoje dolžnosti, potem pa kar Bog da in sreča junaka! Nekdo piše v „Slovenec“: „Dalmatinci so proizvajali čuda, ime Dalmatincev je v vseh ustih.“ In ne laže. Najboljši dokaz je to, da so fantje, dve uri prej nego jim je došlo povelje, da zapuste Podgoro, izvršili juris na Italijane in jih izgnali iz onega dela postojank, ki je bil njim določen za brambo. In trije so bili vjeti, ker sploh niso hoteli verjeti, da je umikanje.“ — „Züricher Tagesanzeiger“ piše o njih: „Branili so se izročiti svoje orožje.“ A eden, ki jim je bil utekel, je pravil: Z bajonetom, kamenjem smo se bili in nazadnje grizli z zobmi. A ako bi bili imeli topništva, bi bila Podgora še sedaj naša! Pa do tega pride itak zore ali kasneje.

Sovražno prodiranje proti Gorici in Trstu ustavljeno.

Prodiranje Italijanov se je ustavilo 2 km vzhodno Gorice pred našo novo bojno črto. Mesto Gorica leži sedaj neposredno pred našo fronto. Za hišami predmestij nabirajo Italijani svoje napadalne kolone in strelj iz italijanskih baterij, postavljenih na zapadnih višinah, letijo noč in dan čez mesto. Laški sunek na Ljubljano, ki bi se imel vršiti po italijan-

na, ki hoče besno grizti in pikati in že je imel pasti na vrat kraljice, ko se je naglo odprla zemlja, razpočila je z gluhim, strašnim pokom, a iz odprtine je prišla svetla, čudovita postava Marije Device, v dolgem plašču, z zvezdnato kruno. Jedno dete je držala v naročju, a dvoje se ji je stiskalo k nji, oprijemajoč se z rokami obleke. Z grozečim očesom je pogledala okoli, a množico je prevzel trepet kot mravljje, in kolena so se šibile.

— Mati božja je sama prišla iz nebeskih višin, da priča o nedolžnosti.

„Ali naj vedno pravim na zemlji trpi zaradi ljudske zaslepljenosti“, rekla je z žalostjo in grozo Najsvetejša. „Odstopite proč od vaše žrtve! Ona je vezana v obljubo molčečnosti in ne sme govoriti v svojo obrambo, toda jaz bom zanj govorila! Glej, otroke ti zori v vračam in z ust tvojih ti jemljem pečat treh tvojih dvanaest bratov pokličem.“

In kraljica nema je padla k nogam Marije z zahvalnim poklonom in kriknila je privikrat z radostjo. Z globokine sree in stisnjene duše se ji je samo eden izraz izvil iz prsi:

„Blagoslovljena!“

Z nebes je zletelo dvanaest orlov in je ostalo okrog svoje sestre in je zopet zahtevalo postavbo vitezov v zlodi opravi, v solnem blisčeč. Z žvenketom mečev so sklonili vitezi svoja kolena pred Marijo Devico in so ji skazovali viteške časti.

Ljudstvo se je prekrizovalo in plakalo z radostjo in milo svetle litanije, a kralj je gril v objemu svojo ženo in pritiskal na svoje srce troje kraljevičev in se zahvaljeval Najsvetejši goreče, goreče — samo mati kralja je ostala za kazen, ker je hotela izgubiti nevesto, gluha, slepa in nema, kot kamen brez čuta in dlasa.

skih vojaških kritikih iz goriške okolice, je ustavljen pred našo novo fronto na Goriškem istofako, kakor že napovedani pohod v Trst pred našo novo kraško fronto. Italijani niso prišli bližje Trstu, kakor so bili začetkom vojne, kajti pozicije ob devinskem bregu so bile komaj dotaknjene z opustitvijo doberdobskih postojank.

Pot v Ljubljano nemogoča.

Svicaški general Cherillis misli, da mora Kadorna poskusiti z nadaljevanjem svoje ofenzive na več točkah, enako Brusilovu, ker je direktna pot v Ljubljano nemogoča.

Krvava borba za goro Monte Cebio.

Bojišče, 7. avgusta.

Gora Monte Cebio (severno od Asiaga) je že marsikom znana iz krvavih bojev, ki se vršijo tam okoli že več kot mesec dni. Čeravno dosaga višav do 1800 m višine, vendar jo je Lah hotel porušiti v ravino. Naše postojanke so na tej črti grozno trpele, kajti vse sovražne sile so bile naperjene le proti omenjeni višini. Po dvadnevem srdem boju se mu je vendarle posrečilo prodreti v prvi naš jarek, v katerem pa se je prav malo časa sopiril. Ker so se naše čete menjale, bili so naši slovenskoštajerski vrli fantje nastavljeni na tej planoti v obrambo proti sovražniku. V noči od 5. na 6. avgusta so ti hrabri branitelji domovine kar nepričakovano z ročnimi granatami napadli sovražnika v omenjenem delu naše izgučene postojanke in mu jo zopet iztrgali iz rok. Razven tega so še uplenili 5 strojnih pušk in vjeli 76 mož pehote. Osebnost sem slišal od višjih častnikov, kateri so izražali posebno pohvalo Slovincem za hrbre in drzne čine v bojih proti sovragu. Bodimo torej ponosni na naš slovenski narod, katerega ime in čast slovi že po celem svetu. Srčne pozdrave pošiljam vsem bralcem tega lista, posebno pa Haložanom. Vaš prijatelj Franc Svenešek iz Sedlašeka pri Ptuj.

Sestintideseturna borba.

(Z laškega bojišča.)

Nekega jutra na vse zgodaj zadoni par težkih italijanskih topov. Takoj smo vedeli, kaj bo. In res, vedno bolj je pokalo. Borba se je začela. Bilo je res strašno poslušati doneče topove, kateri so bruhali 36 ur brez prenehanja ogenj proti nam. Mislili smo, da bo Lah razbil celi svet. Kmalu nato smo slišali kliče: „Avanti! Avanti!“ Hej, fantje! Puške v roke! Natakimo bodala! Začeli smo strašno bitko, v kateri niso Lah nič dosegli. Popolnoma so utihnili in še do danes je mir.

Prisrčne pozdrave pošiljamo vsem štajerskim Slovincem! Želimo si skorajšnjega svidenja! Dekleta, pripravite si šopke! Ivan Mir, desetik, Sv. Jurij ob Ščavnici; Martin Cirjak, Celje; Frano Pošttrak, Vurberg; Alojz Sever, Ljutomer; Ivan Glugovšek, Brežice; Jožef Rajer, Ljubljana; vsi pri mari-borskem domobranskem pešpolku.

Se tri svetnike morajo osvojiti.

Posebni poročevalci milanskega lista „Italia“ poročajo iz Gorice: Ne moremo se veseliti posesti Gorice, ko smo jo zasedli, jo moramo osvoboditi še treh svetnikov: Sv. Gabrijele, Sv. Marka in Sv. Gore, s katerih višin Avstrijci obvladujejo mesto. Kake ceremonije v znamenje zasedenja goriškega mesta so se vršile? Vse je viselo pod Damoklejevim mečem Avstrijcev na višinah vzhodno Gorice. — Poročevalec toži, kako velike težkoče so za Italijane omenjene tri utrjene višine. Odpor avstro-ogrskih čet tukaj je povsem neverjeten. Na vsak napad sledi takoj protinapad. Kako dolgo bodo še trajali ti strašni boji, kdo ve to? Hitrega konca bojev ob Soči nikakor ni pričakovati.

7000 italijanskih topov na soški fronti.

Priprave za ofenzivo ob Soči, v kateri so Lah zavojevali goriško mostišče, segajo naravno daleč nazaj. Tam stoječi polki so bili izpopolnjeni, dobro pripravljene rezervne formacije, posebna pozornost pa se je posvečala artilerijski opremljenosti ofenzivne armade. Stevilne nove baterije so bile postavljene. Po italijanskih podatkih je bilo nabranih ob soški fronti skupno 7000 topov. To bi bilo v razmerju frontne obsežnosti petkrat toliko artilerijskega materiala, kolikor so ga združili zavezniki v maju lanskega leta ob prebitni fronti pri Gorlicah.

Pri sv. maši ubitih 13 ljudi.

Usmiljeni brat o. Rajmund poroča, da je bil tik pred Italijani še v goriški stolnici. Granate so popolnoma porušile prezbiterij in njegove dragocene slike. Stola se je podrl. Za to barbarsko porušenje ni bilo nobenega vojaškega razloga in to jasno osvetljuje svojočasno italijansko krščanje, ker so avstrijske bombe zadele neko cerkev v Benetkah, ki je stala tik kolodvora. Polovica kapucinske cerkve je podrta. Pri sv. maši je bilo ubitih 13 ljudi, 30 pa težko ranjenih. Ne ve se še, kako je z očetmi tezniti.

Italijanski kralj v Gorici.

Italijanski kralj Viktor Emanuel se je dne 20. avgusta v avtomobilu pripeljal v Gorico.